

خاطرات روزانه آیت‌الله هاشمی
از رقابت‌های انتخابات ریاست جمهوری
در سال ۱۳۷۶

۱۱ فروردین

آقای [علی‌رضا] افقهی نماینده سبزوار آمد. مقدار زیادی از ارادتش به من از گذشته و تمجید از فائزه گفت و برای نامزدی انتخابات ریاست جمهوری اظهار آمادگی کرد. خیال می‌کند، مقبولیت زیادی خواهد داشت.

۱۶ فروردین

دکتر [حسن] حبیبی [معاون اول رییس جمهور] آمد. راجع به... انتخابات [ریاست جمهوری] صحبت شد.

۱۷ فروردین

شب میهمان رهبری بودم... دربارهٔ مسائل انتخابات
و... صحبت کردیم...

۱۹ فروردین

دکتر [حسن] روحانی آمد. راجع به انتخابات [ریاست
جمهوری] صحبت شد، گفت گروه آقای [علی اکبر]
ناطق [نوری] از نتایج انتخابات نگرانند و به فکر
چاره‌اند.

۲۷ فروردین

عصر [مسئولین خانهٔ کارگر] آقایان [حسین] کمالی و
[علی رضا] محجوب و [علی] عباد [=ربیعی] آمدند. از
حمایت‌های من از کارگران و برنامه‌های توسعهٔ کشور
تشکر کردند و از شرایط احتمالی بعد از من اظهار
نگرانی نمودند. نظر من را برای انتخابات، جهت
موضع‌گیری خانهٔ کارگر، خواستند. در انتخاب آقای
[علی اکبر] ناطق [نوری] یا [سیدمحمد] خاتمی یا
کاندیدای مستقل یا سکوت تردید دارند؛ نخواستم
نظری ابراز کنم. قرار شد بعداً با آقای کمالی صحبت
کنم...

برای شام به دفتر آقای [محمد] یزدی رئیس قوهٔ
قضاییه رفتم. آقای ناطق [نوری، رییس مجلس] هم
آمد... دربارهٔ انتخابات صحبت شد. آقای یزدی گزارش
داد که جامعهٔ مدرسین [حوزهٔ علمیهٔ قم] حاضر نیست
برای تأیید آقای ناطق بیانیه بدهد ولی موافقت کرده
که آقای [رضا] استادی در مصاحبه، خبر را بگوید. از
پیشرفت کارهای آقای [سیدمحمد] خاتمی با توجه به

تأیید کارگزاران [سازندگی] از ایشان، نگران هستند و از آقای [سیدرضا] زواره‌ای و [محمد محمدی] ری شهری که [با نامزدی در انتخابات]، باعث تجزیه آرایش شده‌اند، گله‌مندند و توقع دارند که من کمک‌شان کنم و با توجه به اینکه بخشی از مردم، کارگزاران را هماهنگ با من می‌دانند، به نحوی آن را علاج کنم.

۲۸ فروردین

آقای [سیدمحمد] خاتمی [نامزد انتخابات ریاست جمهوری] آمد و در مورد سیاست تبلیغاتی توضیحاتی داد و از من نظر خواست؛ فکر می‌کند که اکثریت را دارد و در عین حال از عدم دستکاری در روند کار رأی‌گیری، مطمئن نیست.

۲۹ فروردین

آقای [محمدرضا] توسلی آمد. راجع به انتخابات و... صحبت شد. خوابی برایم دیده بود که تعریف کرد. دیده بود از یک دیوار بلندی که جلو داشتم به خوبی بالا رفتم و او را با خودم بردم و گفتم که خانم‌ها از پله بالا بیایند.

۳۱ فروردین

آقای [مهدي] کروبی، تلفنی از فشارهایی شکایت کرد که انصار [حزب الله] علیه آقای [سیدمحمد] خاتمی در مشهد دارند و در جلسات سخنرانی ایشان مزاحم

شده‌اند؛ آقایان [عطاالله] مهاجرانی و [غلامحسین] کرباسچی هم همین شکایت را داشتند.

شب میهمان رهبری بودم. درباره... و مسائل انتخابات و... صحبت کردیم.

۲ اردیبهشت

دکتر [محسن] نوربخش، گزارش داد که در نظرسنجی جدید، آقای [سیدمحمد] خاتمی، ۲۷ درصد و [علی اکبر] ناطق [نوری]، ۲۳ درصد دارند.

عصر آقای ناطق نوری آمد و از احتمال پیروزی خاتمی [در انتخابات ریاست جمهوری]، اظهار نگرانی کرد و از من کمک خواست، برای تقویت خودش و مشخصاً خواست که به خانه کارگر هم بگویم که از او حمایت کنند...

[آقای علی محمد بشارتی] وزیر کشور، تلفنی گفت، دستور داده است جلوی تعرض انصار حزب الله علیه اجتماعات انتخاباتی را بگیرند؛ اخیراً به اجتماعات آقای خاتمی متعرض می‌شوند.

۳ اردیبهشت

آقای [علی محمد] بشارتی، وزیر کشور اطلاع داد که اخوی محمد گفته، می‌خواهد فردا برای نام‌نویسی در انتخابات [ریاست جمهوری] به وزارت کشور برود. تلفنی پرسیدم؛ محمد گفت شوخی کرده است...

شب شورای مرکزی جامعه روحانیت مبارز [تهران] در دفترم جلسه داشت. آقای ناطق [نوری] و دوستانش از نتیجه انتخابات ریاست جمهوری نگران‌اند و روحیه

آنها ضعیف است. فکر می‌کنند که رقیب اصلی‌شان آقای خاتمی، برنامه تبلیغاتی بهتری دارد. از عدم تحرک دبیرخانه جامعه شکایت دارند. اختلافات رو شده در جامعه مدرسین [حوزه علمیه] قم که تأیید اعلان شده از آقای ناطق را خراب کرده، وضع را بدتر نموده است. از من درخواست داشتند که کمک‌شان کنم. گفتم اعلان بی‌طرفی کرده‌ام، ولی می‌توانند از اسم من که از اعضای جامعه هستم، استفاده کنند. مقداری روحیه دادم، با توضیح امکانات که از طریق حوزه‌ها و علما و مساجد و برنامه‌های محرم دارند.

۵ اردیبهشت

[فائزه] پیشنهاد داشت که [در انتخابات ریاست جمهوری] به نفع آقای [سیدمحمد] خاتمی فعالیت کند؛ گفتم بهتر است وارد این فعالیت نشود، چون من اعلان بی‌طرفی کرده‌ام. اخوی احمد آمد و اجازه خواست که برای انتخابات ریاست جمهوری ثبت نام کند؛ مخالفت کردم.

۶ اردیبهشت

عصر دکتر [علی] لاریجانی، [رییس سازمان صدا و سیما] آمد. نتیجه افکارسنجی انتخابات را آورد که نشان می‌دهد، به موازات پایین آمدن شانس آقای ناطق‌نوری، شانس آقای خاتمی بالا می‌رود؛ اظهار نگرانی نمود و از من استمداد کرد و پیشنهادهایی شبیه همان پیشنهادهای خود آقای ناطق ارائه داد.

۷ اردیبهشت

[آقای علی محمد بشارتی] وزیر کشور گزارش داد تاکنون ۱۴۰ نفر برای انتخابات ثبت نام کرده‌اند و آقایان [ابراهیم] یزدی [دبیرکل نهضت آزادی ایران] و [عزت‌الله] سحابی و [علی‌اکبر] معین‌فر حاضر نشده‌اند که اصل ولایت فقیه را امضا کنند.

شب میهمان رهبری بودم. درباره وضع انتخابات، اختلافات داخلی جامعه مدرسین [حوزه علمیه قم] و وضع جامعه روحانیت مبارز،... صحبت کردیم.

۹ اردیبهشت

آقای [سیدمحمد] موسوی خویننی‌ها [رییس مرکز تحقیقات استراتژیک و مدیرمسئول روزنامه سلام] آمد. از احتمال موضع‌گیری رهبری در انتخابات به نفع یک جریان و نیز از احتمال رد مصوبه مجلس در مورد حضور نماینده یا نامزدهای انتخابات سر صندوق‌ها از سوی شورای نگهبان اظهار نگرانی کرد و نظر من را در مورد نحوه تبلیغات‌شان خواست.

۱۰ اردیبهشت

آقای [حسن] کامران و همسرش، خانم [نیره] اخوان، نماینده اصفهان آمدند... از رفتار مخالفان خطی گله کردند و درباره رییس‌جمهور آینده نظرم را خواستند؛ گفتم بی نظرم.

۱۱ اردیبهشت

آقای شمخانی [فرمانده نیروی دریایی] آمد و گفت بعضی از عناصر سپاه تلاش می‌کنند که از رهبری

اجازه دخالت در انتخابات را بگیرند، ولی هنوز موفق نشده‌اند. آقای رضایی [فرمانده کل سپاه پاسداران] موافق نیست و خودش می‌خواسته نامزد [انتخابات ریاست جمهوری] شود که رهبری اجازه نداده است.

۱۳ اردیبهشت

شب دکتر [حسن] روحانی [دبیر شورای عالی امنیت ملی] آمد. راجع به انتخابات [ریاست جمهوری] و... صحبت کردیم.

۱۴ اردیبهشت

عصر آقایان [سیدمحمد] موسوی خوئینی‌ها، [مهدی] کروب‌بی، [محسن] نوربخش، [غلامحسین] کرباسچی و [حسین] مرعشی آمدند. از صحبت‌های دیروز رهبری در مورد انتخابات اظهار نگرانی کردند و گفتند که آقای [سیدمحمد] خاتمی استعفا خواهد داد و آنها هم کنار خواهند رفت. نصیحت‌شان کردم که چنین کاری نکنند. قرار شد با رهبری مطرح کنم و شب با رهبری مطرح کردم...

دکتر حبیبی [معاون اول رییس جمهور] آمد. نظر داشت که قبل از انتخابات، در مراسم مجلس شرکت نکنیم.

شب میهمان رهبری بودم، مطالب [مجمع] روحانیون مبارز را مطرح کردم. ایشان به کلی منکر یکسو بودن صحبت‌ها هستند. قرار شد به آقای خاتمی که درخواست ملاقات کرده وقت بدهند و قانع‌شان کنند...

۱۵ اردیبهشت

آقای [علی] فلاحیان [وزیر اطلاعات] آمد... و راجع به انتخابات [ریاست جمهوری] و بالا رفتن مرتب آرای آقای [سیدمحمد] خاتمی گفت...

امروز بعد از پخش خبر جلسهٔ مجلس برای قدردانی از من، مخالفان آقای ناطق [نوری] که این برنامه را برای تبلیغات آقای ناطق می‌پندارند، مراجعات زیادی داشتند و تقاضای تأخیر آن به بعد از انتخابات داشتند که سرانجام پذیرفتم.

۱۷ اردیبهشت

آقای [علی] لاریجانی [رییس سازمان صدا و سیما] آمد و نتایج افکارسنجی‌های جدید را آورد. رفته رفته سطح رأی آقایان ناطق [نوری] و خاتمی به هم نزدیک می‌شود...

عصر سردار [قاسم] سلیمانی از کرمان آمد. از اوضاع و دخالت سپاه در انتخابات و خطر دودستگی اظهار نگرانی کرد و از دلسرد شدن آقای [محسن] رضایی [فرمانده کل سپاه] گفت و برای علاج کمک خواست.

۱۸ اردیبهشت

آقای [مرتضی] بانک، استاندار کرمان آمد... دربارهٔ انتخابات گفت که در استان کرمان، وضع آرای آقایان ناطق [نوری] و خاتمی، شبیه هم است.

۲۲ اردیبهشت

[در سفر ترکمنستان] ... به سخنرانی تبلیغاتی آقای [محمد محمدی] ری شهری [کاندیدای انتخابات ریاست جمهوری] که از سیمای ایران پخش می شد و با ماهواره قابل استفاده است، گوش دادم. مطلب جاذبه داری نداشت.

۲۵ اردیبهشت

دکتر [محمد علی] نجفی، [وزیر آموزش و پرورش] آمد... ضمناً خبر داد که به حمایت از آقای [سید محمد] خاتمی برای نوار تبلیغاتی که بناست از صدا و سیما پخش شود، صحبت کرده، ولی دفتر رهبری به او گفته است که بهتر است پس بگیرد و در مقابل استدلال او که گفته چرا آقای [علی اکبر] ولایتی که وزیر است، همین کار را برای آقای ناطق نوری کرده؟ جواب داده اند که به خاطر وسعت و فراوانی نیروهای انسانی موجود، آموزش و پرورش قابل مقایسه با وزارت امور خارجه نیست، در عین حال گفته اند، این دستور نیست، بلکه نظر است...

آقایان [مهدی] کروی، [سید محمد موسوی] خوئینی ها، [غلامحسین] کرباسچی، [محسن] نوربخش و [محمد علی] نجفی آمدند، به شدت از اظهارات رهبری در ملاقات با کارکنان صدا و سیما راجع به انتخابات و تبلیغات و نیز تفسیرهایی که از آن می شود و اقداماتی که ائمه جمعه و بسیج و اطلاعات و سپاه و صدا و سیما براساس آن دارند اظهار نگرانی کردند. بعضی ها پیشنهاد کناره گیری آقای خاتمی را داشتند و بعضی ها هم مخالف بودند. گفتند وضع آقای

ری شهری هم چنین است. نصیحت‌شان کردم که کنار نروند و به‌خاطر صریح نبودن اظهارات رهبری، گفتم آنها هم می‌توانند به نفع خودشان تفسیر کنند. همان موقع از دفتر رهبری خبر دادند که ایشان با ملاقات آقای کریمی و آقای خوئینی‌ها موافقت کرده‌اند. گفتم می‌توانند در این ملاقات از نظر رهبری بهتر مطلع شوند. از این خبر خوشحال شدند و اصرار دارند که من برای رفع مشکل کمک کنم.

۲۶ اردیبهشت

[امروز تاسوعاست.] برای خطبه‌های جمعه، زندگی امام حسین (ع) را مطالعه کردم. خطبه اول را درباره عاشورا و اهداف امام حسین (ع) صحبت کردم و در خطبه دوم، مسائل روز و منجمله انتخابات را مطرح نمودم. سعی کردم که در اظهاراتم، بی‌طرفی را مراعات کنم و بر حضور مردم در رأی‌گیری و خودداری مسئولان از دخالت ناروا در انتخابات و حفظ سلامت فضا و کار و مراعات حرکت رقبا در تبلیغات تأکید کردم.

از عکس‌العمل‌های بعدی به دست آمد که جناح آقای ناطق [نوری]، از صحبت‌ها ناراضی‌اند و توقع داشته‌اند، تابع همان جوی باشم که بعد از صحبت رهبری درست کرده‌اند. جناح‌های دیگر، به‌خاطر حفظ بی‌طرفی و هشدار در مورد تقلب و نیز اعلان اینکه رأی من مخفی است و کسی نمی‌داند، اظهار خوشحالی کردند. نحوه پخش خبر از صداوسیما، همین نشان از ناراحتی آنها است.

عصر آقای [سیدمحمد] خاتمی آمد. ضمن ابراز رضایت از توجه مردم به او و ادعای داشتن رأی بیشتر از ۵۰ درصد، از تبعات احتمالی اظهارات رهبری اظهار نگرانی کرد. از صحبت‌های بی‌طرفانه من تشکر کرد. نگران بودند که من هم در نماز جمعه، مثل رهبری صحبت کنم. گزارش مذاکراتش با آیت‌الله خامنه‌ای را داد که بعد از صحبت‌های قبلی ایشان در جمع روحانیت انجام شد؛ حاکی از اظهار اعتماد رهبری به ایشان و نیز رضایت از نحوه تبلیغات و شور انتخابات است. تشویقش کردم که کناره‌گیری نکند، زیرا در این صورت به انتخابات آسیب جدی وارد می‌شود.

دکتر [حسن] روحانی آمد. اظهار نگرانی کرد از اینکه پس از موضع‌گیری یک‌طرفه روشن رهبری، اگر آرای مردم با نظر ایشان هماهنگ نباشد، ضربه بزرگی به نظام خواهد بود و این‌گونه موضع را اشتباه می‌داند و از بی‌طرفی من اظهار رضایت کرد و گفت فشار زیادی روی او است که به نفع آقای ناطق [نوری] اظهاری بنماید.

۲۷ اردیبهشت

خبرهای پراکنده‌ای از رضایت جناح آقای خاتمی، کارگزاران و عدم رضایت جناح آقای ناطق نوری از صحبت‌های دیروز من در نماز جمعه می‌رسد؛ با اینکه کاملاً بی‌طرفانه بود و گویا این وضع به خاطر این است که جامعه روحانیت مبارز، انتظار حمایت داشت و جناح آقای خاتمی، نگران مخالفت با خودشان بودند. عصر حسین مرعشی آمد. مدعی بود، وضع آقای خاتمی بهتر است. خبر رسید که گروهی از جوانان، با

نصب عکس آقای خاتمی روی ماشین‌ها، در خیابان‌ها نمایش می‌دهند و پلیس مانع آنها می‌شود.

به [آقای علی بشارتی] وزیر کشور به خاطر عزل معاون استاندار همدان تذکر دادم؛ جنبه حمایت از یک طرف در انتخابات را دارد.

به بازرسی ویژه [دفتر رییس جمهور] گفتم به اظهارات یکی از علمای لار که گفته دو صندوق پر از رای به نفع آقای ناطق [نوری] در فرمانداری لار است، رسیدگی کند. پرس و جوهای مقدماتی، عدم صحت آن را نشان داد.

۲۸ اردیبهشت

وزیر کشور آمد. از مطالبی که در نماز جمعه، راجع به جلوگیری از تقلب در انتخابات گفته بودم، اظهار ناراحتی کرد. می‌گوید همکارانش فکر می‌کنند که نسبت به آنها اعتماد ندارم؛ دلداری‌اش دادم. قرار شد جمعی از آنها به ملاقات بیایند...

اخوی محمد [معاون اجرایی رئیس جمهور] گفت دوستانش اصرار دارند که اعلان حمایت از آقای [سیدمحمد] خاتمی بنماید و خودش موافق نیست، نظرش را تأیید کردم...

آقایان [محسن] نوربخش و [غلامحسین] کرباسچی آمدند و شکایت داشتند که با فشارهای مختلف، از وزرا برای تأیید آقای ناطق [نوری] امضا می‌گیرند.

شب فائزه آمد. گفتم مصلحت نیست که در فیلم تبلیغاتی حمایت از آقای [سیدمحمد] خاتمی صحبت

داشته باشد؛ چون منتسب به من است و من اعلان بی طرفی کرده‌ام.

عفت از سفر رفسنجان برگشت. از دیگران نقل می‌کند که در اصفهان، یزد، رفسنجان و کرمان، اکثریت آراء با آقای خاتمی است.

آثاری که سخنرانی روز جمعه من در جامعه ایجاد کرده، جناح خاتمی را خوشحال و جناح ناطق را نگران کرده است. می‌تواند تعبیر خوابی باشد که شب شنبه در دوشنبه تاجیکستان دیدم؛ مضمون خواب این بود که در جلسه آیت‌الله خامنه‌ای، می‌خواستند از تریبون برای آقای ناطق [نوری] که نشسته بود، صحبت کنند، ممکن نشد. من هم خسته شدم و جلسه را به‌سوی مقر خودم ترک کردم. در مسیر با مشکلاتی برخورد کردم. یک لنگه کفشم را عوضی پوشیده بودم که قابل استفاده نبود و در مسیر در حوض آبی هم افتادم. سرانجام با آقای [مرتضی] الویری مواجه شدم که آثار خستگی را در صورت من خواند و به جناح رقیب خود منتسب کرد.

۲۹ اردیبهشت

آقای مسیح مهاجری [مدیر مسئول روزنامه جمهوری اسلامی] آمد و از نوع تبلیغات صدا و سیما و تأیید رهبری و تبلیغات یک‌طرفه ائمه جمعه منتسب به رهبری اظهار نگرانی کرد. نگران است که باعث جدایی جوانان از مرکزیت نظام بشود و از من علاج خواست و راجع به ادامه کار در روزنامه مشورت کرد؛ گفتم بماند. از سخنرانی نماز جمعه من تعریف کرد...

دکتر حبیبی [معاون اول رییس جمهور] برای مسائل مجمع تشخیص مصلحت نظام آمد. راجع به انتخابات [ریاست جمهوری] صحبت شد. از صحبت‌های من در نماز جمعه تشکر کرد.

دو نفر از کارکنان دفتر آمدند و از وضع تبلیغات یک‌سویه در صدا و سیما شکایت کردند و گفتند اگر خطبه‌های جمعه من نبود، خیلی‌ها به کلی بدبین می‌شدند.

۳۰ اردیبهشت

آقای [عباس واعظ] طبسی، [تولیت آستان قدس رضوی] آمد... معتقد است، آقای ناطق [نوری] اکثریت آراء را دارد. برای امور عمرانی آستان قدس استمداد کرد و اظهار توقع داشت که به نحوی از آقای ناطق حمایت کنم. آقای [علی] لاریجانی، [رییس سازمان صدا و سیما]، گزارش افکارسنجی‌ها را آورد که به تدریج آقای خاتمی جلو افتاده و معتقد است، حمایت کارگزاران اثر کرده است.

مجمع تشخیص مصلحت نظام جلسه داشت... مباحثه‌ای بین دو خط بر سر نظارت بر انتخابات شد... افکارسنجی‌های [وزارت] اطلاعات و خبرگزاری [ایرنا] و کارگزاران رسید که مجموعاً آقای خاتمی را جلو نشان می‌دهد. آقایان [محسن] نوربخش و [سیدمحمد] موسوی خویننی‌ها آمدند. از احتمال صحبت‌های یک‌طرفه رهبری در سخنرانی فردا، اظهارنگرانی کردند.

شب میهمان رهبری بودم... درباره انتخابات صحبت شد. ایشان هنوز ناطق را جلو می‌داند، اما فکر می‌کنند که به مرحله دوم می‌رسد، ولی حساسیتی روی پیروزی احتمالی آقای خاتمی نشان ندادند و گفتند، دستور داده‌اند که با اخلال و تقلب و برخوردهای خشن برخورد شود. گفتند، بنا ندارند فردا حمایت صریحی از کسی داشته باشند. گفتند، فیلم [تبلیغاتی] دیشب آقای خاتمی، خیلی قوی تهیه شده بود...

آقای موسوی خویننی‌ها، تلفنی خبر داد که با حکم دادگاه انقلاب، امشب دارند ستاد انتخابات آقای خاتمی را تخلیه می‌کنند؛ به آقای [محمد] یزدی، [رییس قوه قضاییه]، تلفن کردم که جلوگیری کنند.

۳۱ اردیبهشت

آقای [محمدحسین] رضایی، مسئول [سازمان] حج [و زیارت] آمد... و از خطبه‌های جمعه من تشکر کرد. گفت مردم خیلی ممنون‌اند از این صحبت‌ها...

محسن خبر داد که وزارت کشور می‌گوید، از دفتر رهبری گفته‌اند، کارت به بازرسان برای انتخابات ندهید. تلفنی با رهبری صحبت کردم و پرسیدم؛ گفتند گزارش شده که برای ۵۰۰ نفر از افراد دفتر تحکیم وحدت کارت خواسته‌اند. آن را منع کرده‌اند که وسیله‌ای برای تبلیغات منفی آنها نشود. گفتم گزارش درست نیست. قرار شد رفع منع شود.

۱ خرداد

به وزارت کشور رفتم. در ستاد انتخابات از شیوه کارها بازدید کردم. سیستم قابل اطمینانی است و بعید است تقلب پوشیده بماند. سپس برای اطمینان مردم، صحبت و مصاحبه نمودم...

تا ساعت پنج بعد از ظهر، کارها را انجام دادم و به منزل آمدم. در مسیر دیدم که بسیاری از عکس‌های تبلیغاتی آقای ناطق [نوری] را پاره کرده‌اند.

سرشب، آقایان [سیدمحمد] خاتمی، [عبدالله] نوری، [محسن] نوربخش و [غلامحسین] کرباسچی آمدند. گزارشی از برنامه تقلب در انتخابات فردا در خرم‌آباد داشتند؛ به بازرسی ویژه [دفتر رییس جمهور] و سازمان بازرسی کل کشور، گفتم رسیدگی کنند؛ از تقلب نگرانی دارند.

۲ خرداد

خبر دادند که آیت الله خامنه‌ای، در مصاحبه هنگام رأی دادن، گفته‌اند برای شخص من، هیچ‌کس نمی‌تواند آقای هاشمی رفسنجانی باشد. بعداً از تلویزیون آن را شنیدم. برای رأی دادن به حسینیه جماران رفتیم. فاطمی و عفت هم همراه بودند. بعد از رأی دادن مصاحبه کوتاهی کردم.

تا شب در خانه بودم و مرتباً اخبار انتخابات را از وزارت کشور در صفحه کامپیوتر خبری‌ام و توسط افراد دریافت می‌کردم. مجموعه خبرها از جلوتر بودن آقای خاتمی حکایت دارد؛ بعضی‌ها با اغراق و بعضی‌ها معتدل...

خبرگزاری‌های خارجی که تعداد زیادی در ایران هستند، پیروزی آقای خاتمی را مسلم گرفته‌اند و به معنای شکست روحانیت سنتی و حاکمیت.

۳ خرداد

اول وقت، وزیر کشور اطلاع داد که از بیست میلیون رأی شمرده شده، بیش از ۶۰ درصد از آقای خاتمی است. تا شب که شمارش آرا تکمیل شد، از ۲۹ میلیون رأی تجاوز کرد و همین نسبت باقی ماند.

نتیجه انتخابات برای تمام ناظران داخلی و خارجی، غیرمنتظره است...

آقای [محسن] نوریبخش برای کمک به حل مشکلات احتمالی آقای خاتمی در ارتباط با رهبری و مجلس و... استمداد کرد...

شب آقای دکتر [حسن] روحانی [رییس شورای عالی امنیت ملی] آمد. درباره نتایج انتخابات [ریاست جمهوری] و علل شکست جناح آقای ناطق [نوری] و ضررهای حمایت وسیع علما و منتسب کردن آن به رهبری و نیز مسأله ریاست مجلس صحبت شد.

۴ خرداد

به دفترم رفتم. متن تبریک به آقای [سیدمحمد] خاتمی [ریاست جمهور منتخب] را نوشتم؛ متنی که دفتر تهیه کرده بود، نپسندیدم.

مصاحبه مطبوعاتی با خبرنگاران داخلی و خارجی داشتم؛ حدود ۳۰۰ خبرنگار از سراسر دنیا بودند. دو

ساعت به دهها سؤال جواب دادم و هنوز ۳۰ سؤال باقی مانده بود که وقت تمام شد.

انتخابات ایران، برایشان خیلی مهم است و تفسیرشان این است که رأی قاطع مردم در [انتخابات ریاست جمهوری در] مخالفت با سیاست‌های حاکمیت است و اکثراً آن را تأیید سیاست‌ها و روش توسعه همه‌جانبه دولت سازندگی معرفی می‌کردند. برای رد نظرات آنها توضیح دادم. تفسیرهای مراکز خبری و محافل سیاسی دنیا همه جا همین است...

آقای [سیدمحمد] خاتمی آمد. از کمک‌های من تشکر کرد و دربارهٔ مواضع آیند مشورت نمود که بناست پس فردا در مصاحبهٔ مطبوعاتی اعلان شود. گزارش مذاکراتش را با رهبری داد و اجازه خواست که برای رفع ابهام‌ها مرتباً با من تماس بگیرد.

شب میهمان رهبری بودم. دربارهٔ انتخابات [ریاست جمهوری] صحبت شد و ایشان از نتایج انتخابات اظهار رضایت کردند و گفتند اکنون از فرض پیروزی انتخاب آقای ناطق [نوری] راحت‌ترند.

۶ خرداد

آقای [ابرهیم] امینی [نائب رییس دوم مجلس خبرگان] از قم آمد. اظهار نگرانی کرد از تضعیف موقعیت رهبری به‌خاطر اقداماتی که در مسأله مرجعیت و انتخابات مجلس و ریاست جمهوری شده و نیز عملکرد نادرست صدا و سیما و نیز از کارشکنی‌های احتمالی که به زودی علیه آقای خاتمی

بروز خواهد کرد و نیز از سوء مدیریتی که باعث شکست اعتبار روحانیت در انتخابات شد، اظهار نگرانی نمود...

منبع: کتاب انتقال قدرت (کارنامه و خاطرات هاشمی رفسنجانی، سال ۱۳۷۶)؛ به اهتمام محسن هاشمی رفسنجانی، دفتر نشر معارف انقلاب، ۱۳۹۸

WWW.RezaSanati.IR